

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové, JUDr. Zdeňka Kühna, Mgr. Daniely Zemanové a Mgr. Bc. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **R. N.**, zastoupeného JUDr. Dagmar Friedlovou, advokátkou se sídlem Werichova 1145/29, Praha 5, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 1. 2007, č. j. OAM-2083/VL-07-05-2005, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 12. 2007, č. j. 29 Az 18/2007 - 50,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 12. 2007, č. j. 29 Az 18/2007 - 50, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Žalobce podal dne 10. 11. 2005 žádost o udělení mezinárodní ochrany (dle předchozí právní úpravy žádost o udělení azylu). Rozhodnutím ze dne 8. 1. 2007, č. j. OAM-2083/VL-07-05-2005, žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (dále jen „zákon o azylu“). Žalobce proti rozhodnutí žalovaného podal žalobu, kterou Krajský soud v Hradci Králové zamítl dne 17. 12. 2007 jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

Uvedený rozsudek žalobce (dále též „stěžovatel“) napadl včas podanou kasační stížností, kterou po ustanovení právního zástupce doplnil o další námítky. Stěžovatel zejména namítl, že správní orgán nepřesně zjistil a nesprávně posoudil skutečný stav věci a v důsledku toho chybně rozhodl o neudělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu.

Přestože je stěžovatel státním příslušníkem Afghánistánu, v zemi původu žil jen v předškolním věku, od svých šesti let až do dospělosti pobýval společně s celou svou rodinou v SRN. V zemi svého původu je prakticky cizincem, nemá zde sebemenší sociální ani rodinné vazby. Odmítnutí mezinárodní ochrany spojené s důsledkem nuceného návratu do „cizí země“ je dle názoru stěžovatele nehumánní jak pro něj, tak pro kteroukoli další osobu v obdobné situaci. Správní orgán nevzal v potaz ani skutečnost, že rodina stěžovatele finančně podporuje a má možnost jej v České republice navštěvovat, což by bylo v případě nuceného vystěhování do Afghánistánu vyloučeno. Žalovaný nepřihlédl ani ke stěžovatelem navrženému důkazu ve formě zprávy UNHCR z května 2006 „Humanitární úvahy vzhledem k návratu do Afghánistánu“ (dále jen „Zpráva“), podle které se stěžovatel řadí do skupiny osob, pro které návrat do vlasti nepředstavuje trvalé řešení a mohl by ohrozit jejich osobní bezpečnost a jejich tělesnou a duševní pohodu. V případě stěžovatele se údajně jedná o osobu, jejíž zranitelnost plyne z nedostatečného fungování ochranných mechanismů rodiny nebo komunity a z tohoto důvodu UNHCR silně doporučuje, aby bylo v hostitelských zemích nalezeno přinejmenším dočasné řešení a aby byly stanoveny výjimky z povinného návratu na základě humanitárních důvodů.

Z přípisu zasláného dne 13. 8. 2008 Národní centrálou SIRENE (národní centrála pro schengenskou policejní spolupráci) Krajskému soudu v Hradci Králové zjistil Nejvyšší správní soud, že stěžovatel je veden v Schengenském informačním systému jako nežádoucí osoba. Stěžovatel byl dne 11. 8. 2004 vyhoštěn ze SRN, a to na základě rozhodnutí o vyhoštění ze dne 10. 9. 2003 (od 7. 5. 2005 bez možnosti opravného prostředku) pro trestný čin vydírání, ublížení na zdraví a omezování osobní svobody. Vyhoštění má časově neomezenou platnost. Stěžovatel rovněž v SRN žádal o azyl, který byl dne 29. 9. 2004 zamítnut ze strany Federálního úřadu pro migraci a uprchlíky bez možnosti opravného prostředku.

II.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu (mezinárodní ochrany) lze pro stručnost odkázat např. na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS (všechna zde uváděná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na stránkách www.nssoud.cz). Zde Nejvyšší správní soud shromáždil výčet typových případů, v nichž se může jednat o přijatelnou kasační stížnost. Jako jeden možný případ uvedl rovněž situaci, kdy je v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení takového druhu se pak může jednat například tehdy, pokud krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Nejvyšší správní soud shledal uvedené pochybení v postupu krajského soudu, který se v odůvodnění svého rozhodnutí vypořádal s žalobcem navrženým důkazem (Zprávou), aniž by jej provedl při jednání, anebo řádně zdůvodnil, proč jeho provedení nepovažoval za relevantní. Z uvedeného důvodu je třeba nahlížet na kasační stížnost jako na přijatelnou a Nejvyšší správní soud mohl přistoupit k posouzení důvodnosti v ní uplatněných námitek.

III.

Kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou, podle níž žalovaný nepřihlédl ke stěžovatelem navrženému důkazu ve formě Zprávy („Humanitární úvahy vzhledem k návratu

do Afghánistánu“). Ta představuje stěžejní důkaz, kterým stěžovatel dokládá svou tezi, že je osobou, které by měla být poskytnuta mezinárodní ochrana, protože by v jeho případě byl návrat do země původu značně nehumánním. Na Zprávu poukázal v žalobě ke krajskému soudu s tím, že z ní vyplývá, že pro osoby, které se vrací do Afghánistánu, není dosud vytvořeno trvalé řešení jejich situace a jejich osobní bezpečnost je ohrožena. Osoby jsou ohroženy zejména v situaci, kdy nefunguje ochrana rodiny nebo komunity. Zpráva dále uvádí výčet zvláště ohrožených skupin, přičemž pro případ žalobce by měla být částečně použitelná informace o návratu dětí bez doprovodu.

Krajský soud následně usnesením ze dne 9. 3. 2007, č. j. 29 Az 18/2007 - 23, vyzval žalobce, aby ve stanovené lhůtě žalobu doplnil, a to předložením zprávy o situaci v zemi původu v českém překladu, tedy v úřední řeči soudu. Žalobce dne 6. 4. 2007 zaslal soudu částečný překlad Zprávy s vysvětlením, že v současné době nedisponuje finančními prostředky, aby ji mohl nechat přeložit oficiálně (právní pomoc mu byla poskytována bezplatně).

Krajský soud rozhodl o věci samé bez jednání a v odůvodnění svého rozhodnutí ze dne 17. 12. 2007 ve vztahu ke Zprávě toliko konstatoval, že se ztotožňuje s vyjádřením žalovaného k žalobě, podle něž se v případě žalobce již nejedná o občana ve věku ani blízkém nezletilosti, naopak je občanem, u něhož zákon předpokládá samostatnost v jednání i samostatnou odpovědnost za svou osobu. Dále uvedl, že k výzvě soudu, aby sdělil, co konkrétně má jím předložená Zpráva dokázat, zaslal žalobce pouze její překlad do českého jazyka.

Nejvyšší správní soud považuje v této souvislosti předně za nutné upozornit na svou dosavadní judikaturu k otázce dokazování ve správním soudnictvím. Jak vyplývá například z rozsudku zdejšího soudu ze dne 14. 7. 2005, č. j. 3 Azs 103/2005 - 76 (publikovaného pod č. 687/2005 Sb. NSS), „*jestliže krajský soud provádí dokazování (§ 77 odst. 1 s. ř. s.), je povinen nařídít jednání, a to i tehdy, pokud účastníci řízení souhlasili s rozhodnutím o věci samé bez nařízení jednání (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Provedl-li krajský soud dokazování...“*, byť pouze listinnými důkazy, „...*bez nařízení jednání, trpí jeho rozhodnutí jinou vadou řízení před soudem, jež mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí, a je důvodem pro zrušení tohoto rozhodnutí podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.“*.

V nyní posuzovaném případě je nicméně otázkou, zda-li krajský soud vůbec předmětný důkaz provedl. Z odůvodnění jeho rozhodnutí lze nabýt dojem, že jej považoval za nerelevantní pro danou věc a k jeho provádění snad vůbec nechtěl přistoupit. K tomu je však třeba uvést, že již samotným přečtením Zprávy a jejím posouzením z hlediska toho, nakolik ji lze považovat pro případ žalobce za relevantní, by Zprávu hodnotil a dokazování by tak de facto prováděl. Z odůvodnění rozsudku krajského soudu pak není zřejmé, zda k tomuto závěru dospěl na základě vlastního prostudování Zprávy, nebo zda vyšel pouze z neověřeného a částečného překladu, který mu poskytl na jeho výzvu žalobce, či zda se dokonce nespolehnul toliko na vyjádření žalovaného k žalobě.

Krajský soud jistě nemá povinnost provést libovolný důkaz, který mu účastníci navrhnou. Pokud by žalobce např. navrhoval zprávu UNHCR, která se vztahuje k zemi, jež nemá s posuzovaným případem zjevně žádnou souvislost, či jiný důkaz obdobné povahy, případně pokud by nebyl schopný ani k výzvě soudu uvést, co konkrétně má jím navrhovaný důkaz ve vztahu k danému případu dokázat, pak by jistě soud nemusel takový důkaz provádět. Měl by však povinnost řádně zdůvodnit, proč nepovažuje za nutné důkaz provést. V nyní posuzovaném případě žalobce již v žalobě poměrně zřetelně naznačil, k prokázání jakých skutečností má Zpráva sloužit. Pokud měl krajský soud přesto o její relevanci pochyby, pak měl žalobce k rozptýlení těchto pochybností vyzvat. Krajský soud v odůvodnění

svého rozhodnutí sice uvádí, že žalobce vyzval, aby sdělil, co konkrétně má jím předložená Zpráva dokázat. Nicméně jak Nejvyšší správní soud zjistil ze soudního spisu, k ničemu takovému nedošlo; krajský soud žalobce výslovně vyzval pouze k předložení překladu Zprávy.

Z právě uvedeného zřetelně plyne, že krajský soud se dopustil porušení procesních práv stěžovatele. Ať už tím, že provedl důkaz mimo jednání, či tím, že jej sice neprovedl, avšak bez řádného zdůvodnění, proč k jeho provedení nepřistoupil. Krajský soud tak své rozhodnutí zatížil vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Požadavek na striktní přístup k interpretaci ustanovení procesních předpisů týkajících se dokazování před soudy plyne rovněž z rozhodovací praxe Ústavního soudu, který již opakovaně judikoval, že neprovedením důkazu při jednání soudu může dojít k porušení práva na spravedlivý proces garantovaného čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (viz např. nález ze dne 4. 11. 2008, sp. zn. IV. ÚS 1526/08, rozhodnutí je přístupné na <http://nalus.usoud.cz>).

Dalšími námitkami uvedenými v kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud nezabýval, protože by to bylo vzhledem k nedostatečně zjištěnému skutkovému stavu (tj. nevypořádání stěžovatelova hlavního důkazu) předčasné.

IV.

Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V tomto řízení je krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, který byl vysloven v odůvodnění tohoto rozsudku.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. února 2009

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu